

Spis treści

PODZIĘKOWANIA	13
WSTĘP	19
Bujak w Żmiącej	20
Socjolog i...	20
... ideolog...	24
... który ma rację	27
Pytanie badawcze: prymordializm i prymordializacja	29
ROZDZIAŁ 1. ŻMIĄCA. MONOGRAFIA REFLEKSYJNA	35
Najkrótszy opis wsi.....	35
Najkrótsza historia wsi.....	39
Najbardziej konserwatywna wieś w Polsce	42
Najdłużej badana wieś na świecie.....	46
Badana, badana, badana	51
Dlaczego Żmiąca?.....	54
Materiały	58
Kwestie techniczne.....	61
ROZDZIAŁ 2. INTEGRALNA TEORIA NARODU. NARÓD JAKO RUCH	
SPOŁECZNY.....	63
Integralna definicja narodu.....	63
Dyskurs narodowy. Eksternalizacja	67
Ideologia narodowa. Obiektywizacja	68
Tożsamość narodowa. Internalizacja	70
Integralne wyjaśnienie narodu	72
Integralna definicja i wyjaśnienie narodu	75
Narzędzia socjologii ruchów społecznych	78
Połączenie teorii i empirii.....	86
ROZDZIAŁ 3. MARGINALIZACJA. CHŁOP ŻMIĄCKI W PAŃSTWIE	
KLARYSEK I W RZECZYPOSPOLITEJ (1370–1770)	93
Kontekst społeczny	94
Kontekst polityczny. Żmiąca w kluczu wyznaniowym	95
Kontekst ekonomiczny. Wprowadzenie pańszczyzny	97
Kontekst kulturowy. Ideologia sarmackości.....	99
Podsumowanie	102
Relacje społeczne	103

Chłop i dwór.....	103
Chłop i Kościół.....	110
Podsumowanie.....	111
Przemiany ideologii narodowych.....	114
Ideologia barska.....	115
Stosunek chłopów do ideologii barskiej.....	118
Podsumowanie.....	120
ROZDZIAŁ 4. IMPERIALIZACJA. CHŁOP ŻMIĄCKI W AUSTRII (1770–1846)	123
Kontekst społeczny.....	125
Kontekst polityczny. Ekspansja państwa.....	126
Kontekst ekonomiczny. Ograniczenie pańszczyzny.....	132
Kontekst kulturowy. Ideologia cesarska.....	135
Podsumowanie.....	137
Relacje społeczne.....	141
Chłop i dwór.....	141
Chłop i cesarz.....	144
Chłop i Kościół.....	146
Chłop i żyd.....	150
Podsumowanie.....	154
Przemiany ideologii narodowych.....	158
Rola emigracji.....	159
Ideologia ludowa.....	160
Ideologia antykatolicka.....	162
Pierwsze nieudane spiski.....	164
Przygotowania do powstania.....	167
Denacjonalizacja ideologii narodowej.....	168
Ureligijnienie ideologii narodowej.....	169
Niespójność ideologii narodowej.....	170
Tożsamość narodowa.....	172
Ksiądz Jan Chełmecki i nacjonalizacja niższego kleru.....	172
Oficjaliści i nacjonalizacja niższej biurokracji.....	183
Dalsze ureligijnienie i niespójność ideologii narodowej.....	184
Epilog. Powstanie 1846 roku i rabacja.....	187
Dyskurs narodowy w seminarium.....	187
Dyskurs narodowy na wsi.....	189
Opór wobec ideologii narodowej na wsi.....	192
Podsumowanie.....	202
ROZDZIAŁ 5. DYMORFIZM NARODOWY. CHŁOP ŻMIĄCKI W GALICJI (1846–1918)	207
Kontekst społeczny.....	208

Kontekst polityczny. Autonomizacja.....	209
Kontekst ekonomiczny. Wielka transformacja	214
Kontekst kulturowy. Polski monarchizm.....	216
Podsumowanie.....	219
Relacje społeczne.....	222
Chłop i pan.....	223
Chłop i cesarz.....	228
Chłop i państwo.....	230
Chłop i żyd.....	233
Chłop i pleban.....	236
Podsumowanie.....	243
Przemiany ideologii narodowych.....	246
Petryfikacja polsko-imperialnej ideologii narodowej.....	247
Odpolitycznienie chłopskiej ideologii imperialnej	250
Ksiądz Stanisław Stojałowski i ultramontańskie źródła ruchu ludowego.....	253
Tożsamość narodowa pod koniec XIX wieku.....	275
Stanisław Uryga i nacjonalizacja elit wiejskich.....	275
Polonizacja.....	278
Ideologia narodowa Stanisława Urygi.....	280
Opór i prywatyzacja ideologii narodowej	282
Podsumowanie.....	287
Przemiany ideologii narodowych pod koniec XIX wieku.....	288
Opór elit religijnych i rozwój katolickiej ideologii narodowej	289
Opór elit politycznych: walka polityczna	292
Homogenizacja wsi.....	296
Tożsamość narodowa przed pierwszą wojną światową.....	306
Druk i ruch ludowy.....	307
Nauczyciele.....	311
Emigracja.....	314
Wojna i niepodległość.....	316
Podsumowanie.....	321
ROZDZIAŁ 6. TRZY NARODY. CHŁOP ŻMIĄCKI W II RZECZYPOSPOLITEJ	
I W GENERALNEJ GUBERNI (1918–1945)	325
Kontekst społeczny.....	326
Kontekst polityczny. Polonizacja i demokratyzacja	327
Kontekst kulturowy. Nacjonalizm państwowy.....	329
Kontekst ekonomiczny. Kryzys.....	332
Podsumowanie.....	333
Relacje społeczne.....	334

Chłop i ruch ludowy.....	334
Chłop i państwo.....	337
Chłop i Kościół.....	342
Podsumowanie.....	344
Przemiany ideologii narodowych.....	345
Upadek ideologii imperialnej.....	346
Ekspansja ideologii ludowej.....	346
Wylimitowanie ideologii państwowej.....	350
Umocnienie ideologii polsko-katolickiej.....	352
Transformacja ideologii państwowej.....	357
Tożsamości.....	358
Epilog. Druga wojna światowa i ucieleśniona polskość.....	363
Strach.....	363
Zagrożenie rodziny i ciała.....	365
Wspólnota losu i religia.....	366
Tajne nauczanie.....	368
Wzmocnione i sprywatyzowane podziały społeczne.....	371
Podsumowanie.....	373
ROZDZIAŁ 7. POLAK-KATOLIK. CHŁOP ŻMIĄCKI W PRL-U (1945–1989)	375
Kontekst społeczny.....	376
Kontekst polityczny. Autorytaryzm.....	377
Kontekst kulturowy. Nacjonalizm państwowy.....	384
Kontekst ekonomiczny. Gospodarka nakazowo-rozdzielcza	388
Podsumowanie.....	390
Relacje społeczne.....	391
Chłop i państwo.....	392
Chłop i Kościół.....	393
Podsumowanie.....	396
Przemiany ideologii narodowych.....	397
Lokalna ideologia komunistyczna.....	398
Upadek ideologii antykomunistycznej. Szkoła.....	401
Powstanie ideologii antykomunistycznej. Partyzantka.....	405
Połączenie i umocnienie ideologii Polaka-katolika.....	409
Eksternalizacja i prywatyzacja ideologii antykomunistycznej	415
Eksternalizacja i próby internalizacji ideologii komunistycznej	424
Prywatyzacja i transformacja ideologii komunistycznej.....	428
Anty-antykomunizm I. „Kułacy”.....	431
Anty-antykomunizm II. „Bandziory”.....	433
Starcie prymordializmów. Antykomunizm i anty-antykomunizm.....	436

Tożsamości	460
Epilog: ku wolności	462
ROZDZIAŁ 8. PRYMORDIALIZACJA. CHŁOP ŻMIĄCKI	
W III RZECZYPOSPOLITEJ (1989–)	465
Kontekst społeczny	467
Kontekst polityczny. Demokratyzacja.....	467
Kontekst kulturowy. Podział postkomunistyczny i kultura transformacji	480
Kontekst ekonomiczny. Kapitalizm hybrydowy	474
Podsumowanie	477
Relacje społeczne	478
Wieś i Kościół.....	478
Wieś i państwo	485
Wieś i Europa	490
Podsumowanie	494
Przemiany ideologii narodowych.....	495
Unieśmiertelnienie narodu.....	496
Umorelnienie narodu.....	505
Ujednolicenie narodu.....	514
Tożsamości	540
Matki-Polki-prymordialistki.....	541
Codzienna prymordializacja.....	546
ZAKOŃCZENIE.....	551
Definicja narodu.....	554
Opis narodu.....	556
Wyjaśnienie narodu.....	559
Obiektywizm–subiektywizm.....	559
Przeszłość–teraźniejszość	561
Makro–mikro	563
Naród jako efekt odwrócenia	568
Historia Polski widziana z dołu	571
ILUSTRACJE	577
NOTA BIBLIOGRAFICZNA	587
BIBLIOGRAFIA	589
WYKAZ ILUSTRACJI	621
WYKAZ TABEL	623
SUMMARY. ETERNAL NATION. A POLE AND A CATHOLIC	
IN THE VILLAGE OF ŻMIĄCA	625
INDEKS OSOBOWY	631